

NAMN ATT MINNAS

PER AHLMARK

Ett av de intressantaste fenomenen i svensk politik på senare år är framstormandet av de unga liberaler, som fått det kanske mera pittoreska än adekvata vedernamnet hattifnattarna. Det bör observeras att epitetet applicerats av en — ja, partivän kanske inte är det lämpligaste uttrycket i sammanhanget, men i varje fall en annan ledamot av folkpartiet och inte vem som helst, utan riksdagsgruppens sekreterare Sven Lantz. Vid folkpartiets landsmöte i juni detta år slungade denne generationskamrat till de unga liberalerna i fråga stridshandsken mot dem och belönades med livliga applåder.

Hattifnattarna är alltså en även inom folkpartiet omstridd grupp. Men också om man som Sven Lantz kan ställa sig kritisk mot dem ur åtskilliga synpunkter, finns det goda skäl att ta dem på större allvar än vad benämningen hattifnattarna möjligen inbjuder till. Man behöver ingalunda hysa någon odelad sympati vare sig för deras åsikter eller deras uppträdande för att erkänna deras betydelse. Inte i mannaminne har det väl hänt i svensk politik att en så väl sammansvetsad, så omsorgsfullt tränad och så skickligt ledd grupp av ungdomar så målmedvetet och framgångsrikt inriktat sig på ett politiskt maktövertagande. Man kan fråga sig om de inte redan är på väg att ersätta politisk etik med politisk teknik och om de har något annat mål än makten. Men man kan inte neka till att de är

utmärkta debattörer och skribenter, som systematiskt utbildat sig för sin uppgift som politisk stöttrupp och därmed också — trots sin ungdom; de är kring 30 — lyckats bli en faktor att räkna med i svensk politik.

Deras ledare heter Per Ahlmark och det är inte för intet de — till omväxling med hattifnattarna — kallas Ahlmarksfalangen, ty endast sällan har ett kotteri politiskt intresserade ungdomar så tidigt och i så hög grad präglats av *en* dominerande personlighet. Det är Per Ahlmarks brinnande politiska ambition, hänsynslösa framåtanda och hårda disciplin som mer än något annat gjort dem till vad de är — låt vara att de också fått en matchning av både parti och press (framför allt Expressen) utan motstycke.

Ahlmark är född 1939 och son till en professor i hygien. Redan under skoltiden i Södra Latin drog han uppmärksamheten till sig, dels genom att protestera mot morgonbönstvangen och dels genom att nå individuell maximoäng i radions "Vi som vet mest" och som en följd därav placerats i juryn. Får man tro Dagens Nyheter vet han fortfarande mest och placerar sig gärna i juryn. "Okunnig" är ett av hans favoritadjektiv, "oklar" ett annat. Mer behöver knappast sägas för att man skall förstå att Herbert Tingsten är hans andlige lärofader. Hans politiska intresse lär ha väckts när han under gymnasietiden kom att läsa Tingstens "Demokratins problem". Sedan dess har han varit mera tingstensk

än Tingsten — dock med den viktiga skillnaden att hans intresse för politik inte enbart är teoretiskt. Det är tvärtom i högsta grad praktiskt. Medan Tingstens politiska bana inskränkte sig till att han en gång blev suppleant i slakthusstyrelsen sitter Per Ahlmark redan i partistyrelsen. Han har gjort en rekordsnabb politisk karriär. Han publicerade sin första politiska brandartikel vid 18, blev ordförande i Folkpartiets Ungdomsförbund vid 21 — den förste FPU-ordförande, som varit för ung för att rösta vid allmänna val — och blev ledamot av partistyrelsen vid 25. På lediga stunder har han i Tingstens efterföljd studerat samhällsvetenskap; han är fil. kand. i statskunskap, sociologi och nationalekonomi och licentierar nu i statskunskap. Häromåret var han assistent åt en gästprofessor vid universitetet i Wien — Herbert Tingsten.

Om Per Ahlmarks begåvning, kunskaper, energi och målmedvetenhet råder inget som helst tvivel. Vad är det då som gjort honom så omstridd även inom folkpartiet? Man kan lämpligen låta frågan gå vidare till Sven Lantz. Han hävdade vid det ovannämnda landsmötet att "Ahlmarksfalangens politik inte är den enda vägen för liberalismen i framtiden" och motiverade detta med att Ahlmarks liberaler i alltför hög grad fjärrmat sig från människorna. De tror, menade Lantz, att arghet är detsamma som engagemang och han varnade för den köld, som ahlmarkspolitiken enligt hans uppfattning innebar. Det ligger utan tvekan någonting i dessa anmärkningar. Ahlmark har från första stund inriktat sig på att framstå som en arg ung man och har även i detta avseende varit tongivande inom sin krets. Det gick så långt att när han för åtskilliga år sedan debuterade som författare

med en studie över den svenska utrikespolitikens elände — innehållande en förvisso välbefogad kritik av Undén och hans neutralism — själve Tingsten nödgades faderligt förmana Ahlmark att i eget välförstått intresse spara på invektiven.

Men Ahlmark har inte följt detta råd, vilket onekligen skadat honom, särskilt vid framträdanden i TV, något som bland annat kunnat konstateras i den senaste valrörelsen. Kring hans ivriga hackspettsfysionomi med dess pockande läten har det stått en aura av gymnasial arrogans, som inte varit fördelaktig. Att vara stridbar, när så behövs är förvisso inte något fel, tvärtom, men en permanent ilska är inte någon lämplig attityd, allra minst i TV. Man kan lätt få intryck av monoton grälsjuka och pubertetsmässigt självhävdelsebegär. Den som saknar Tingstens spiritualitet, hans förmåga att få skrattarna på sin sida, bör akta sig för att efterlikna hans aggressivitet. Det är knappast förvånande att den självgoda, ofta hånfulla, gärna en smula nedlåtande intelligensaristokratiska hållning, som Ahlmarksfalangen gjort till sin, känts fränstötande både inom och utom folkpartiet.

Att Ahlmark av Aftonbladet & Co. kallats McAhlmark, gossen Ruda, Tingstens åsna, den ilskna terriern etc. länder honom givetvis bara till heder. Men betänkligt är däremot att han inom vida kretsar av borgerligheten väckt sådan misstro och ovilja. Det sammanhänger inte bara med den attityd som ovan beskrivits — man hoppas förmodligen att den skall överges med åren — utan också och i än högre grad med vissa av hans politiska åsikter. Hans och hans kamraters energiska insatser för mittensamverkan skall här inte diskuteras, vare

nog sagt att de säkerligen missräknat sig på resultatet, framför allt för egen del. Vad som åsyftas är i stället att Ahlmarksfalangen i vissa avseenden intagit rent kulturradikala ståndpunkter och på ett oroväckande sätt närmast sig den nya vänsterns ideologi.

Vad man än må säga om Ahlmark: han är ingen kommunistympatisör — ”någon avspänningshysteriker är jag inte”. När det gäller utrikespolitik — om man undantar den puerila antikolonialismen — försvar och inte minst europafrågan har Ahlmarksfalangen på det hela taget företrätt en mycket sund borgerlig politik. Men när det gällt kungadömet och kyrkan har hattifnattarna milt talat varit opålitliga och i kultur-, moral- och familjefrågor har de koketterat med en kulturradikalism, som passar bättre för den nya vänstern än för folkpartiets djupa led. De har därmed skadat borgerlighetens gemensamma sak, och det är illa ty borgerligheten behöver otvivelaktigt dynamiska unga avantgardister av Ahlmarksfalangens typ. Man kan bara beklaga att högern — inte ännu — har någon motsvarighet, även om en dylik av vissa tecken att döma synes vara på väg.

Professor i statskunskap, partiledare, statsminister, generalsekreterare för Atlantpakten lär vara några av de mål den på självförtroende inte helt utblottade Per Ahlmark uppställt för sig. Till att börja med har nu folkpartiets landstingsledamöter i Örebro län valt in honom i första kammaren — varigenom han blir vår yngste riksdagsman och Sveriges genom tiderna yngste senator. Men det är bara en början. Vi kommer att få höra mer av honom i svensk politik där han — befriad från sina oarter — kan ha en stor uppgift att fylla.

G. U.